

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम

त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

सल्यानटार, धादिङ

आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को लागि यस त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकाको प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण कार्यक्रममा उपस्थित हुनु भएका गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू,

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,

गाउँसभा सदस्य ज्यूहरू,

शाखा प्रमुख तथा अन्य कर्मचारीहरू,

सुरक्षाकर्मी तथा पत्रकार मित्रहरू,

सर्वप्रथम यस गरिमामय गाउँसभा बैठकमा उपस्थित हुनुहुने सम्पूर्णमा मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट एवं समग्र गाउँपालिकाको तर्फबाट हार्दिक स्वागत सहितको न्यानो अभिवादन व्यक्त गर्दछु । साथै आजको यस महत्वपूर्ण घडीमा देशका विभिन्न परिवर्तनकारी आन्दोलनहरूमा आफ्नो महत्वपूर्ण जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै घाईते तथा अपाङ्गहरूप्रति सिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

आजको यस महत्वपूर्ण अवसरमा गाउँपालिकाको समग्र विकास, सुशासन, सेवा प्रवाह र समृद्धिको यात्रामा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, विकास साझेदार तथा आम नागरिकहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको सफल कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सरकार जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारका रूपमा क्रियाशील रहेको छ । जनताको आवश्यकता, चाहना र अपेक्षालाई सम्बोधन गर्दै विकासका प्रतिफल नागरिकको घरदैलोमा पुऱ्याउने दायित्व हाम्रो काँधमा रहेको छ ।

विगतका वर्षहरूमा सीमित स्रोत र साधनका बाबजुद गाउँपालिकाले शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, खानेपानी, सडक, पर्यटन, विपद् व्यवस्थापन, सामाजिक सुरक्षा तथा पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ । यद्यपि नागरिकका अपेक्षा अझै धेरै छन् र ती अपेक्षालाई सम्बोधन गर्न हामी निरन्तर प्रयत्नशील रहनेछौं ।

हामीले विकासलाई केवल भौतिक संरचनामा सीमित नराखी मानव विकास, सामाजिक न्याय, समावेशीकरण र आर्थिक समृद्धिसँग जोड्ने प्रयास गरेका छौं । विकासका प्रतिफल गाउँपालिकाका सबै वडा, सबै समुदाय र सबै नागरिकसम्म समान रूपमा पुऱ्याउने हाम्रो प्रतिबद्धता रहेको छ ।

अन्त्यमा, आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियामा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सुझाव, सहयोग र सहकार्य गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । प्रस्तुत हुन गइरहेको नीति तथा कार्यक्रममाथि रचनात्मक सुझाव, सल्लाह र सहयोग प्राप्त हुने एवं यस पश्चात निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले समेत अपनत्व लिनुहुने अपेक्षा सहित आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम सिलसिलेवार रूपमा प्रस्तुत गर्दछु :-

१. आर्थिक विकास

क) कृषि विकास

- कृषिमा ब्यबसयीकरण गर्दै कृषि पेशालाई प्रबिधि मैत्री र सम्मानित पेशा बनाइनेछ ।
- खाद्यान्न अन्नबाली दलहन, तेलहन, तरकारी, मसला खेतीमा जोड दिई क्रमशः तरकारीमा आत्मनिर्भरता उन्मुख बनाइनेछ ।
- बहुउद्देश्यीय नर्सरी केन्द्र स्थापन गरि जडिबुटी, तरकारी लगायत फलफुल खेति प्रबर्द्धनमा जोड दिई एक वडा एक फलफुल बगैचा निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- कृषिमा मल, बिउ सहज रुपमा उपलब्ध गराउन गाउँपालिका र सहकारीबीच समन्वय गरिनेछ ।
- बाँझो जग्गामा खेति गर्न प्रोत्साहित गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- प्राङ्गारिक एवं जैविक मल उत्पादनमा जोड दिदै हानिकारक बिषादी र रासायनिक मलको विकल्प खोजिनेछ ।
- मौसमी, बेमौसमी एवं जलवायु परिवर्तनमैत्री खेति बिकासको लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्न सिंचाई र यान्त्रिकरण लगायत बजारीकरणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- पालिकास्तरीय माटो परिक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको सर्वपक्षीय बिकास र बिस्तारको लागि सहकारी तथा समूहहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिनेछ ।
- मौरी पालनलाई ब्याबसयीकरण गरि मह उत्पादनमा गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
- कृषिजन्य उत्पादनको बजारिकरणका लागि हाट बजार स्थापना गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- बाँदर आतंकबाट आक्रान्त किसानहरुको कृषिजन्य उत्पादनमा क्षती न्यूनीकरण गर्न प्रदेश र संघ सरकार संग समन्वय गरि बादर नियन्त्रण गर्न पहल गरिनेछ ।
- स्थानीय कृषि उत्पादन मार्फत बालबालिका तथा सुत्केरी महिलाको पोषण कार्यक्रमलाई बैज्ञानिक र दीर्घकालीन बनाउन शिक्षा शाखाको दिवा खाजा कार्यक्रम र स्वास्थ्य शाखाको पोषण कार्यक्रमलाई एकीकृत गरी पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका तथा बेरोजगार युवाहरुलाई कृषि पेशामा आवद्द गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था मार्फत सहुलियत कर्जा प्रवाहको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- एक वडा एक पकेट बिकास कार्यक्रम लागु गरि गाउँपालिकाको आयस्रोतमा टेवा पुर्याउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ख) पर्यटन विकास

- गाउँपालिकाभित्रको सम्पूर्ण धार्मिक, सांस्कृतिक तथा दृष्यावलोकनका क्षेत्र र पर्यटकीय पदमार्गहरुको पहिचान गरी गाउँपालिकालाई पर्यटकीय नगरीको रूपमा विकास गर्न आवश्यक कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

- नृसिंहधाम मन्दिर देखि स्फटिक खम्बा, सुन्दरीमाई मन्दिर हुदै त्रिपुरासुन्दरी माई मन्दिर तथा खहरे आँखुसाँघु नागथान गणेशथान र सल्यानवेसी मन्दिर सम्मको पदयात्राको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त पद मार्गको रुपमा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- सप्तसति धार्मिक पर्यटकीय पदमार्ग तथा सिउरेनी गुम्वा एवं लामा नाच क्षेत्रको प्रवर्धनका लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- गाउँपालिका घुम्न आउने पर्यटकहरुको सहज यात्राका लागि पर्यटक सूचना केन्द्र, चिन्ह तथा सूचनापाटिहरु आदिको उचित व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- गाउँपालिकाको सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरुलाई लक्षित गरि घरबास (होम स्टे) कार्यक्रम अगाडी वढाईनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरमा नियमित रुपमा साहित्यिक कार्यक्रमहरु आयोजना गर्दै साहित्य ,कला,संस्कृति तथा सांगीतिक आदि क्षेत्रमा साधनारत व्यक्तित्वहरुको बारेमा अभिलेखीकरण गरिनेछ ।
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन प्रबर्द्धन तथा बजारीकरणका लागि सांस्कृतिक महोत्सवको आयोजना गरिनेछ ।

ग) सहकारी प्रवर्धन

- सहकारी संस्थाहरुलाई प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता, नियमन, सहजीकरण र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सहकारी सम्बन्धि स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन, स्थानीय सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि, प्रवर्द्धन , परिचालन र विकासमा जोड दिइनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरुको सु-सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न अनुगमन र मूल्याङ्कनमा कडाई गरी सहकारी सुशासन कायम गरिनेछ ।

घ) उद्योग तथा बाणिज्य

- स्वरोजगारमुलक उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका उपजहरुको बजार सुनिश्चितताको आवश्यक व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।
- व्यापारिक फर्म, पसल दर्ता, अनुमति, नवीकरण तथा खारेजीको सहज ब्यबस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
- गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका उद्योग, व्यापार, ब्यबसाय तथा प्रस्तिष्ठानहरुको तथ्यांक संकलन गरि प्रभावकारी बजार अनुगमनको ब्यबस्था मिलाइनेछ ।

ड) प्रधानमन्त्रि रोजगार कार्यक्रम

- राष्ट्रिय रोजगार प्रबर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत स्थापित रोजगार सेवा केन्द्रलाई नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम रोजगार, सीप तथा उद्यमशिलता केन्द्रमा परिमार्जन गरिनेछ ।

- उत्पादन र उद्यमशिलता मार्फत रोजगारी सिर्जना तथा न्युनतम रोजगारी प्रत्याभूति, सीप विकास, उद्यमशिलता प्रवर्द्धन र पुन एकीकरण सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन गर्न संघीय ससर्त अनुदानमा गाउँपालिकाको समेत साझेदारी गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय तहमा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्युनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्नका लागि सीप विकास तथा उद्यमशीलताको प्रवर्द्धन मार्फत सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूतिमा जोड दिइनेछ ।
- संघ तथा प्रदेशले ल्याएको रोजगारमूलक कार्यक्रममा अपनत्व कायम गर्दै रोजगारीका क्षेत्र विस्तार गरिनेछ । गरिबी न्यूनीकरण तथा रोजगारीका अवसरमा बृद्धि गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको लागि श्रम स्वीकृत र पुनः श्रम स्वीकृतको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा गएर बिरामी भएका, समस्यामा परेका तथा मृत्यु भएका व्यक्तिहरूलाई यथाशिघ्र उद्धार गर्ने कार्यमा कन्सुलर सेवा विभागसंग प्रत्यक्ष जोडिएर सहजीकरण गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्तिहरूको सन्ततिको लागि वैदेशिक रोजगार बोर्डबाट छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउन सहजीकरण गर्दै आएकोमा उक्त कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय तहभित्र रहेका उद्योग, प्रतिष्ठान , रोजगारदाता तथा बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई श्रम संसार प्रणालीमा आबद्ध गरि समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनेछ ।
- बेरोजगार व्यक्तिहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा सीप विकास गरि उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्न कृषि, लघु उद्यम र महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा बीच समन्वय तथा सहकार्यको उचित व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आन्तरिक रोजगारी सृर्जना गर्न सरोकारवाला निकाय र निजि क्षेत्रसंग पहल गरिनेछ । युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारलाई प्राथमिकतामा राखी स्वरोजगारमूलक कार्यमा संलग्न स्थानीय युवा उद्दमीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

च) संस्कृति प्रवर्धन

- दराई, कुमाल,माझी, मगर, तामाङ, गुरुङ लगायत पालिकाभित्र बसोबास गर्ने आदिवासी समुदायको भाषा,कला, सस्कृती र बैभव उत्थान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- परम्परागत सीप र पेशालाई आधार बनाई जीविकोपार्जनमा संलग्न दलित तथा जनजाती समुदायका व्यक्तिहरूलाई सीप हस्तान्तरण एवं पुस्तान्तरणका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२. सामाजिक बिकास

क) शिक्षा युवा तथा खेलकुद

- सबै शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक मासिक रुपमा निकासी गरिनेछ । गाउँपालिका अनुदानका आधारभुत विद्यालय र माध्यामिक विद्यालय तहका शिक्षक, कार्यालय सहयोगी, लेखा कर्मचारीहरु

र सामुदायिक सिकाइकेन्द्रका परिचारिकाहरूका लागि दिईदै आएको प्रोत्साहन भत्ता तथा प्रसूति सट्टा शिक्षक अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- विद्यालय तथा कक्षाको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन तथा कक्षा अवलोकन गरि पृष्ठपोषण प्रदान गरिनेछ ।
- कक्षा ११-१२ मा पालिका अनुदान मार्फत पूर्ण निःशुल्क शिक्षा र स्नातक तहमा गरिब तथा आवश्यकताको आधारमा लक्षित समुहलाई निशुल्क शिक्षाको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- अनाथ, असहाय तथा जोखिममा रहेका बालबालिकाहरूका लागि छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- विद्यालय शिक्षालाई बालमैत्री, श्रृजनशील, सहज र सुलभ बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूको नक्सांकन, शिक्षक विद्यार्थी अनुपात, शैक्षिक गुणस्तर समेतको अध्ययन गरी विद्यालय समायोजन, एकिकरण, कक्षा उन्नती तथा अवन्नती एवं शिक्षक दरवन्दी मिलान गरिनेछ ।
- संस्थागत विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन तथा निरीक्षणलाई निरन्तरता दिइ शैक्षिक मापदण्ड अनुसार सञ्चालन भए नभएको विषयमा अनुगमन गरी नियमन तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको शिक्षण सिकाईलाई गुणस्तरीय बनाउन खुल्ला सार्वजनिक सुनुवाई, शैक्षिक सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक परामर्श तथा बालबालिकाहरूको वास्तविक समस्या पहिचान गर्न र उनीहरूको आवाजलाई जनप्रतिनिधि सम्म पुर्याउन **"विद्यार्थी तथा अभिभावक संग जनप्रतिनिधि"** कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सबै तहका शिक्षकहरूका लागि कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूलाई आफ्नो पेशाप्रति जिम्मेवार बनाउन नतिजाको आधारमा पुरस्कार र दण्डको व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमा लाई निरन्तरता दिइनेछ । कानुनले बर्जित गरेका बाहेक अन्य विषय र क्षेत्रमा अभिभावकले विद्यार्थीलाई आर्थिक/ गैर आर्थिक सहयोग नगरी सामुदायिक विद्यालय संचालन तथा गुणस्तर सुधार हुन नसक्ने लगायतका अन्य विषयमा अभिभावक शिक्षा संचालन गरिनेछ ।
- संस्थागत विद्यालयले प्रदान गर्दै आएको १० प्रतिशत छात्रवृत्ति गाउँपालिकाको सिफारिसमा मात्र उपलब्ध गराउनुपर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ । शैक्षिक सुधार अभियानमा संस्थागत विद्यालय सँग समेत समान रुपमा सहकार्य गर्ने अभ्यासलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- शिक्षण पेशामा स्थानीय जनशक्ति भित्राउने उद्देश्य सहित **शिक्षक सेवा आयोग तयारि कक्षाहरू** संचालन गरिनेछ ।

- जिल्लास्तरीय वा प्रदेश स्तरीय प्रतियोगितामा समेत प्रतिस्पर्धामा जान सक्ने क्षमतावान् खेलाडीहरूलाई प्राथमिकताका साथ प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ख) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- लैङ्गिक हिंसा, घरेलु हिंसा, शोषण, मानव बेचबिखन, विभेद तथा दुर्ब्यबहारलाई शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकमा भएको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न नीति निर्माण, अनुसन्धान तथा बौद्धिक ज्ञान विस्तारका क्षेत्रमा जेष्ठ नागरिकहरूलाई सहभागी गराईने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- बालअधिकार र बालसंरक्षणलाई सुनिश्चित गर्न बालक्लब र बाल संजालहरू गठन, पुनर्गठन तथा प्रशिक्षणको ब्यबस्था गरिनेछ ।
- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, साथै फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको लागि अपाङ्गमैत्री पुर्बाधार निर्माणमा जोड दिईनेछ।

ग) स्वास्थ्य

- आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई निशुल्क ,सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाइने छ ।
- स्वास्थ्य सस्थाहरूको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन न्युनतम सेवा मापदण्डलाई उच्च प्राथमिकताका साथ लागु गरिने छ ।
- आत्महत्याको बढ्दो दरलाई न्यूनीकरण गर्न मनोसामाजिक परामर्श स्वास्थ्य सेवाको बिस्तार र प्रबर्धन गर्दै लगिनेछ ।
- नियमित खोप तथा सरसफाई कार्यक्रमलाई प्रबर्धन गर्दै खोप अभियानलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य ,किशोर किशोरी तथा जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकताका साथ संचालन गरिनेछ ।
- "मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी" नारा सहित नर्सि ,दीर्घ रोगहरूको रोकथाम र नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यलाई विशेष प्राथमिकता राखी मातृ तथा बालस्वास्थ्य सेवालाई थप सुदृढ बनाइने छ ।
- महिलाहरूको पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्थन क्यान्सर र आङ्खस्ने लगायत समस्याहरूको पहिचानका लागि खोजपड्ताल कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँचकालागि टेलिमेडिसिन सेवाको सुरुवात गरिनेछ ।

- सल्यानटार आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रलाई थप प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक जनशक्ति र औजार उपकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै 'सुलभ फार्मसी ' कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ६० वर्ष उमेर पुगेका महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई उचित प्रोत्साहनको साथ स-सम्मान बिदाई गरिने छ ।

३. पूर्वाधार विकास

क) पूर्वाधार विकास

- गाउँपालिका भित्रका वस्तिहरूलाई थप व्यवस्थित र एकिकृत बनाउन एकिकृत वस्ति विकास योजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ऐतिहासिक महत्व राख्ने संस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, प्रबर्द्धन र निर्माणका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- सिमा जोडिएका पालिकाहरूको समानान्तर हितका लागि साझेदारीमा संचालन हुने पूर्वाधार निर्माणका कार्यक्रमहरूलाई अन्तर सरकार साझेदारीमा संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सडक निर्माणमा दिगोपनाका लागि बायो-इन्जिनियरिङमा आधारित रही साइड ड्रेन निर्माण, वृक्षारोपण जस्ता कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
- हरेक वडा कार्यालयसंग जोडिएको सडकलाई नमुना सडकको रूपमा विस्तार गरि पक्की सडकको रूपमा स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पूर्वाधार निर्माणको क्रममा स्थानीय सभ्यता,संस्कृती तथा सम्पदामा हुन सक्ने क्षतीलाई शुन्य सहनशीलताको नीति लिई बाताबरणमा न्युनतम क्षति हुनेगरी आर्थिक प्रतिफल आउने सुनिश्चित गरेर मात्र भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने ब्यबस्था मिलाइनेछ ।

ख) खानेपानी तथा सरसफाई

- स्रोतमा नै फोहोरको वर्गिकरण तथा पुनः प्रयोग एवं पुनः चक्रण कार्यलाई सघन रूपमा अघि वढाईनेछ।
- **एक घर एक धारा नीति** लाई निरन्तरता दिंदै सम्भावित स्थानहरूमा रिजर्भ ट्यांकी निर्माण गरि स्वच्छ खानेपानी उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- पूर्ण सरसफाई उन्मुख गाउँपालिका निर्माणका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानी मुहान संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरि एकिकृत खानेपानी कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ग) सिंचाई, उर्जा तथा बैकल्पिक उर्जा

- लघु जलविद्युत परियोजना र ग्रामिण तथा नवीकरणीय उर्जा प्रबर्द्धनको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

- पानीको श्रोत कम भएको स्थानमा प्लास्टिक पोखरी निर्माण तथा थोपा सिंचाई प्रविधिबाट सिंचाईको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

४. बाताबरण तथा विपद व्यवस्थापन

- विपद व्यवस्थापन अन्तर्गत सम्भावित बिपदलाई आंकलन गर्दै त्यसको पुर्व तयारी र हुनसक्ने बिपदलाई न्युनिकरण गर्न दक्ष जनशक्ति उत्पादन ,आवश्यक साधन स्रोतको भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाको आधा भन्दा बढी भूभाग ढाकेको बनेक्षेत्रको संरक्षण ,सम्बर्धन व्यवस्थापनको कार्यमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह र डिभिजन वन कार्यालयसंग समन्वय र साझेदारी गरिनेछ ।
- पहिरो भूक्षय नदि कटान वा अन्य विपद जोखिमयुक्त क्षेत्रहरुको पहिचान गरी विपद् व्यवस्थापन गुर्योजना बनाइने ।
- पालिका र वडास्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिहरु गठन गरी विपद ,आकस्मिक घटना वा महामारीको बेला तिनको परिचालन गरिनेछ र पालिकास्तरमा आपतकालीन उद्धार कार्यदलको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बाढी पहिरो आगलागी तथा अन्य विपदबाट प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारलाई पालिकाबाट तत्काल राहत उपलब्ध गराइनेछ ।
- प्राकृतिक विपद तथा आकस्मिक घटनाका बारेमा तत्काल उद्धार तथा राहत वितरण गर्न नेपाल रेडक्रस सोसाइटी ,उद्योग बाणिज्य संघ लगायत अन्य संघ संस्थासंग आवश्यक साझेदारी गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका उर्वर जमिनहरु नदि तथा खोलाहरुबाट कटान हुन नदिन ह्यापिंगेखोला ,कास्टेखोला ,बगुवाखोला, मदने खोला गणेशखोला र लपाङखोलामा तटबन्दनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

क) सूचना, प्रविधि तथा अभिलेख व्यवस्थापन

- स्मार्ट त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका" अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्दै प्रविधिमा आधारित सेवा तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- सूचना प्रविधिमैत्री स्थानीय सरकार निर्माण गर्न गाउँपालिकाका सबै प्रशासनिक सेवा क्रमशः डिजिटल माध्यमबाट प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गर्दै लगिने छ ।
- सूचना प्रविधिको सुरक्षित र प्रभावकारी प्रयोग सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सवै वडाअन्तर्गतको बजारउन्मुख क्षेत्रमा Free Wi-Fi तथा CC Camera जडान कार्यलाई थप विस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका र वडा तहका सूचनाहरुलाई वेबसाइटमार्फत प्रकाशन र अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख) सुशासन, मानव संसाधन, विकास, सेवाप्रवाह र सुरक्षा व्यवस्थापन

- नागरिक वडापत्र अद्यावधिक गरि सेवा प्रवाहलाई सुनिश्चितता प्रदान गर्न प्रत्येक वडामा डिजिटल वडापत्र एवं डिजिटल सुचना पार्टी प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- कर्मचारीहरूलाई कार्यसम्पादन मुल्यांकनको आधारमा दण्ड, पुरस्कार एवं प्रोत्साहनको ब्यबस्था गरिनेछ ।
- राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई प्रदान गरिने सेवा सुबिधालाई समय सापेक्ष बनाउन नेपाल सरकारले लिएको नीति अनुरूपको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद् गर्नुका साथै मंहगी भत्ता लगायत अन्य सुविधामा नेपाल सरकारले लिएको नीति अनुरूपको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- प्रविधि मैत्री पालिका निर्माणका लागि गाउँपालिकाको डिजिटल भिलेज प्रोफाइलाई अद्यावधिक गर्दै थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सुचना प्राणालीको माध्यमबाट गुणस्तरीय सार्वजनिक सेवा तथा सुशासन प्रवर्धन गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा दर्ता सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- सुरक्षा निकायसंग आवश्यक समन्वय गरि गाउँपालिकाभित्रको शान्ति सुरक्षालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

ग) न्याय सम्पादन

- हालसम्म बनेका सम्पूर्ण कानून तथा कार्यविधिहरूलाई समिक्षा गरि आवश्यक संम्सोधन सहित एकिकृत कानून संग्रह निर्माण गरिनेछ ।
- न्यायिक समीतिमा प्राप्त उजुरीहरूलाई कार्ययोजना बनाई किनारा लगाइनेछ ।
- हिंसा पिडित व्यक्तिहरू, एकल महिला, भिन्न क्षमता भएका व्यक्ति, दलित, बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको न्यायमा शिघ्र पहुँच पुर्याउन आवश्यक ब्यबस्था मिलाइनेछ ।

घ) अन्तिम लेखापरिक्षण तथा बेरजु

- पेशकी तथा बेरजु रकमहरू नियमित गर्ने कार्यमा बिषय बिज्ञको समेत राय सल्लाह लिई पुरानो पेशकी, बेरजु फछ्यौँट तथा सम्परीक्षण कार्यलाई कार्ययोजना बनाई फछ्यौँट गरिनेछ ।
- गत आ.व.का बेरजुहरूलाई नियमित गरि असुलउपर गर्नुपर्ने खालका बेरजुहरू सम्बन्धित व्यक्ति तथा संघसंस्थाहरूसँग नियमानुसार असुलउपर गराइनेछ ।

ड) लेखांकन तथा राजस्व परिचालन

- संचित कोषमा संकलित राजस्वलाई आवश्यकता र औचित्यको आधारमा पूर्णः मितव्ययिता अपनाई गाउँवासीको उच्चतम हितमा प्रयोग गरिनेछ ।
- राजस्व संकलन तथा करदाताको अभिलेख ब्यबस्थित गर्न डिजिटल बिलिङलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- करदातालाई कर तिर्न प्रोत्साहित गर्न निश्चित समयमा आवश्यक छुट तथा जरिवानाको नीति लिइनेछ । साथै अनलाईन राजस्व दाखिलाको सहज व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- आर्थिक ऐनलाई सम्मोधन गरि करको दर र दायरा विस्तार गर्ने तथा स्थानीय संरचना अनुकूल गैरकरका क्षेत्रहरूको पुनरावलोकन गरिनेछ ।
- आयोजना अनुगमन तथा बजार अनुगमनलाई प्राथमिकता दिई कडाईका साथ थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

च) वित्तीय सुशासन तथा जोखिम न्यूनीकरण

- वित्तीय सुशासन कायम गर्न आम्दानी र खर्चलाई पारदर्शी एवं मितव्ययि बनाईनुका साथै खरिद प्रक्रियालाई प्रतिष्पर्धी, प्रविधिमैत्री, पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाईनेछ ।
- आर्थिक क्रियाकलापहरूको मासिक, चौमासिक र बार्षिक विवरणहरू सूचना पार्टी, वेबसाइट साथै सामाजिक संञ्जालहरूबाट समेत प्रकाशित गरिनेछ ।
- सम्पूरक कोष तथा विपद् व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिदै उपभोक्ता समितबाट संचालन हुने सबैखाले निर्माण कार्यहरूमा मर्मत संभार कोष कट्टी गरी संभावित जोखिम न्युनिकरण गरिनेछ ।

६. सामाजिक परिक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई

- बिषय बिज्ञहरू समेतको उपस्थितिमा छनौटमा परेका आयोजना, कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट हुने सेवा प्रवाह आदिको प्रभावकारीता सम्बन्धमा सामाजिक परिक्षण कार्य संचालन गरिनेछ ।
- नियमित रुपमा सार्वजनिक सुनुवाईको आयोजना गरि राय सुझाव संकलन एवं जनगुनासोको यथाशिघ्र सम्बोधन गरिनेछ ।

अन्त्यमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको पूर्ण विवरण सबैले अध्ययन गर्न सहज पहुँच पुग्ने गरी अविलम्ब यस गाउँपालिकाको वेबसाईड तथा फेसबुक पेजमा राख्ने व्यहोरा अवगत गराउँदै गाउँपालिकाले अधि सारेको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग प्रदान गर्नुहुन आम गाउँवासी आमामुवा, दाजुभाई, दिदीबहिनीहरूमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

धन्यवाद, नमस्कार/जय नेपाल !

राजु उप्रेती
गाउँपालिका अध्यक्ष